

**UCHWAŁA NR XL/875/21
RADY MIASTA BYDGOSZCZY**

z dnia 26 maja 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r. poz. 821 oraz z 2021r. poz. 159) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r. poz. 713 i poz. 1378)

uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjąć Program Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

Monika Matowska

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XL/875/21
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 26 maja 2021 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA BYDGOSZCZY
NA LATA 2021-2023**

Spis treści

Wstęp

I. Podstawy prawne i programy wieloletnie związane z realizacją programu

II. Sytuacja społeczno-demograficzna

III. Wsparcie rodzin z dziećmi

IV. Cele programu

V. Planowane zadania i wskaźniki realizacji

VI. Adresaci programu

VII. Oczekiwane rezultaty

VIII. Realizatorzy

IX. Źródło finansowania programu

X. Monitoring

Wstęp

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko oddziałujące na jego osobowość i warunkujące jego rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy. Nie wszystkie rodziny realizują swoje funkcje w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwe. Problemy, które najczęściej występują w tych rodzinach - uzależnienie, przemoc, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych oraz zła sytuacja materialna - wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

W przypadku występowania jakichkolwiek dysfunkcji w rodzinie jej członkowie mają prawo do uzyskania pomocy. Obowiązek ten spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Podstawą Programu jest uznanie rodziny jako najlepszego środowiska zapewniającego dziecku opiekę i wychowanie. Dlatego wszystkie planowane działania będą się koncentrować na wspieraniu rodziny w prawidłowym wykonywaniu jej funkcji, bądź na przywracaniu jej prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Zakłada się, że program będzie realizowany w oparciu o wzajemną współpracę i zintegrowane działania wszystkich podmiotów statutowo zobligowanych do pracy z rodziną. Ponadto, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, zakłada się zgodę rodziny na jej aktywny udział w procesie zmian z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Program wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bydgoszczy na lata 2016 – 2023, przyjętą Uchwałą Nr XXXIV/642/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28 września 2016r.

I. Podstawy prawne i programy wieloletnie związane z realizacją programu

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r., poz. 821 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz.1876 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 t.j.)
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz. 218 z późn. zm.)
5. Uchwała Nr XXXIV/642/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28 września 2016r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Bydgoszczy na lata 2016-2023”.

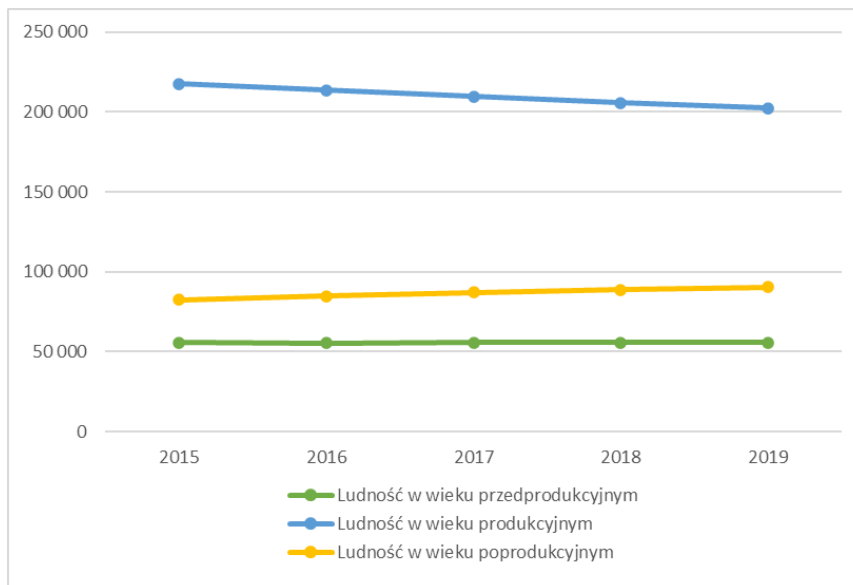
II. Sytuacja społeczno-demograficzna

Bydgoszcz jest miastem na prawach powiatu, siedzibą Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Zajmuje obszar – 175,98 km², a gęstość zaludnienia w 2019r. wynosiła 1 979 osób/km².

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność (stan w dniu 31 XII)	355 645	353 938	353 313	350 178	348 190
Ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	55 757	55 470	55 702	55 880	55 696
produkcyjnym	217 487	213 625	209 644	205 548	202 212
poprodukcyjnym	82 401	84 843	86 967	88 750	90 282
Struktura ludności w wieku w %					
<i>przedprodukcyjnym</i>	15,7	15,7	15,8	16,0	16,0
<i>produkcyjnym</i>	61,2	60,4	59,5	58,7	58,1
<i>poprodukcyjnym</i>	23,4	24,0	24,7	25,3	25,9

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2019r. Miasto Bydgoszcz liczyło 348 190 mieszkańców, w tym w wieku przedprodukcyjnym 55 696 osób (16,0%), w wieku produkcyjnym 202 212 osób (58,1 %), a poprodukcyjnym 90 282 osób (25,9%).

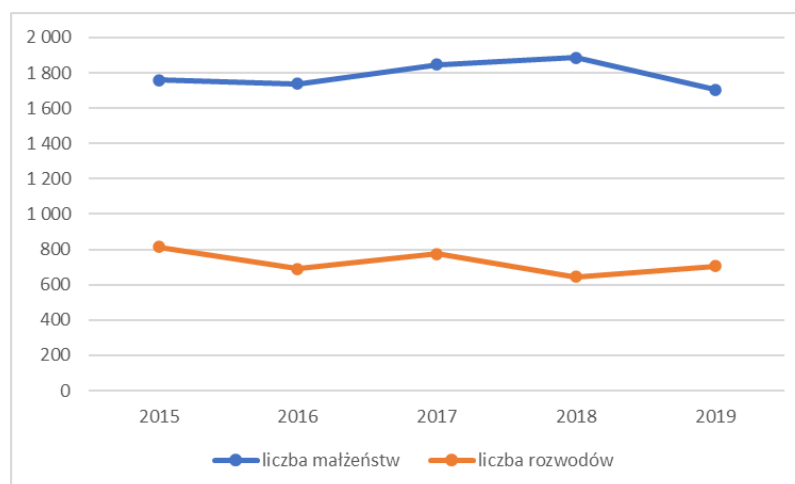

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W strukturze wiekowej ludności miasta Bydgoszczy na przestrzeni ostatnich pięciu lat można zauważyć stały proces zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym powolnym zwiększaniu się grupy osób w wieku poprodukcyjnym.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ilość małżeństw	1 760	1 737	1 848	1 855	1 706
Ilość rozwodów	814	690	775	646	704

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Liczba rozwodów w stosunku do liczby zawartych małżeństw – w ciągu ostatnich 5 lat utrzymuje się na prawie stałym, wysokim poziomie. Dane te pokazują, że rodzina przeżywa kryzys i coraz trudniej jest utrzymać małżeństwo. Wskazuje to na konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na wzmocnienie rodziny jako naturalnego środowiska opiekuńczo-wychowawczego dzieci.

III. Wsparcie rodzin z dziećmi

Sytuacja osób korzystających z pomocy społecznej

W 2020 roku, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obejmował wsparciem osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie były w stanie przezwyciężyć występujących problemów bez wsparcia zewnętrznego. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania, przyznano łącznie 5 057 rodzinom. Natomiast pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej objęto 1 743 rodzin.

Najczęstszym powodem przyznania świadczeń były czynniki ekonomiczne (ubóstwo i bezrobocie) – 33% oraz zdrowotne (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba) – 47%. Z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego skorzystało w 2020r.- 798 rodzin, co stanowi 9% ogółu korzystających. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

przyczyna świadczenia	2018		2019		2020	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
ubóstwo	2 830	4 634	2 272	3 751	2 184	3 419
bezrobocie	1 529	3 356	1 235	2 802	1 155	2 405
niepełnosprawność	3 196	4 948	2 919	4 488	2 639	4 938
długotrwała lub ciężka choroba	2 289	3 260	2 187	3 143	2 050	2 815
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	1 041	3 206	931	2 903	798	2 553
- rodziny niepełne	743	2 131	665	1 951	587	1 748
- rodziny wielodzietne	205	1 110	184	995	160	880
alkoholizm	297	403	290	402	268	343
narkomania	26	31	28	29	27	29
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym :	305	1 329	295	1 331	260	1 180
- wielodzietność	164	889	160	872	144	793
bezdomność	301	308	263	267	229	234
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	14	72	96	94	117
przemoc w rodzinie	161	461	164	501	161	367
zdarzenia losowe	34	60	12	23	22	35

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Praca socjalna i działania podejmowane przez pracowników Rejonowych Ośrodków Pomocy Społecznej na rzecz wspierania rodzin

Praca socjalna to pozamaterialna forma wsparcia osób samotnych, starszych, bezdomnych, niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie, osób doświadczających przemocy, niezaradnych życiowo a także rodzin niepełnych i rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Praca socjalna zawiera całe spektrum działań w tym doradztwo, mediacje, rzecznictwo, pośrednictwo, wspieranie.

Usługi mają charakter aktywizujący (działania środowiskowe, reintegracja społeczna, animacja społeczności lokalnej), profilaktyczny (poradnictwo, organizacja samopomocy) oraz interwencyjny, świadczony w sytuacjach nagłych zdarzeń wymagających natychmiastowej interwencji.

Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej nie jest warunkowane kryterium dochodowym-praca socjalna świadczona jest na rzecz osób i rodzin korzystających i niekorzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej.

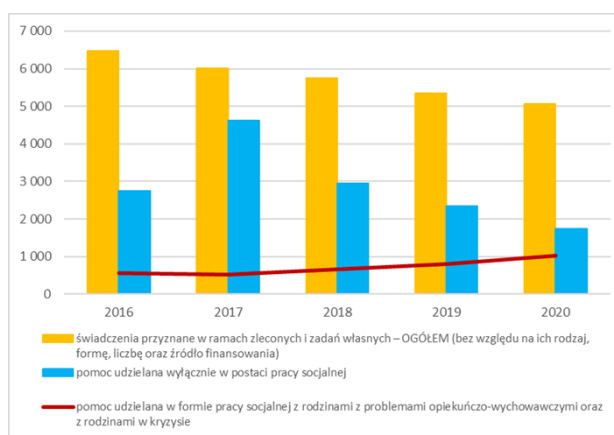
Od 2016 roku obserwuje się stopniowy spadek ilości rodzin otrzymujących różne rodzaje świadczeń pomocy społecznej (a od 2018 roku również spadek osób wymagających wsparcia wyłącznie w formie pracy socjalnej). Wśród wielu czynników, które mogą mieć na to wpływ wymienić można m.in. podjęcie zatrudnienia bądź migrację „zarobkową” ludności (do innych miejscowości lub za granicę). Dodatkowo nie bez znaczenia jest wzrost wysokości świadczeń zasiłków rodzinnych i wychowawczych, co poprawiło w ostatnich latach sytuację finansową wielu rodzin i spowodowało ich „wypadnięcie” z systemu pomocy społecznej.

W ramach pracy socjalnej we wszystkich rodzinach dysfunkcyjnych pracownicy socjalni prowadzą działania mające na celu rozwijanie umiejętności społecznych: szerokie poradnictwo, bieżące monitorowanie problemów i trudności oraz podejmowanie w razie potrzeby współdziałania (w tym interwencje) ze specjalistami i innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców (pogadanki, warsztaty, grupy samopomocowe dla samotnych matek). W rodzinach z dziećmi, dotkniętych przemocą, wdrażana jest procedura „Niebieskiej Karty”.

W ostatnich latach, pomimo spadkowej tendencji liczby rodzin korzystających wyłącznie ze wsparcia w formie pracy socjalnej, z danych pozyskanych z Rejonowych Ośrodków Pomocy Społecznej wynika, że następuje jednoczesny wzrost udziału pracy socjalnej z tytułu występujących problemów opiekuńczo-wychowawczych, co prezentuje poniższa tabela oraz grafika.

	2016	2017	2018	2019	2020
świadczenia przyznane w ramach zleconych i zadań własnych – OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	6 479	6 004	5 757	5 350	5 057
pomoc udzielana wyłącznie w postaci pracy socjalnej	2 756	4 617	2 951	2 335	1 743
prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz z rodzinami w kryzysie	566	516	664	796	1 029

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Dział Wsparcia Rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Dział jest zarejestrowany jako jednostka poradnictwa specjalistycznego w rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego i świadczy nieodpłatnie pomoc mieszkańcom Bydgoszczy. Oferta Działu

obejmuje poradnictwo i konsultacje indywidualne, zajęcia grupowe oraz asystę rodzinną. Szczegółowe zestawienia ilościowe prezentują poniższe tabele.

Forma wsparcia	liczba osób objętych wsparciem			
	2017	2018	2019	2020
Poradnictwo specjalistyczne indywidualne – psychologiczne i pedagogiczne	206	226	281	223
Poradnictwo specjalistyczne indywidualne - prawne	348	354	312	149
Poradnictwo grupowe cykliczne	85	87	46	5
Poradnictwo grupowe jednorazowe	138	89	14	7

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Forma wsparcia	liczba rodzin objętych wsparciem			
	2017	2018	2019	2020
Asysta rodzinna	141	122	136	122
w tym: rodzin z postanowienia sądu	91	85	97	91
rodzin z dziećmi w pieczy zastępczej	16	28	34	30

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się wysoka liczba rodzin objętych asystą rodzinną z tytułu postanowień sądu rodzinnego w stosunku do liczby rodzin kierowanych do asysty przez zawodowe służby socjalne. Praca w ramach asysty prowadzona jest za zgodą rodziny. Z roku na rok obserwuje się wzrost liczby rodzin z wieloma problemami (m.in. uzależnienia, przemoc, choroby/ zaburzenia psychiczne, niepełnosprawności, problemy socjalne, problemy opiekuńczo-wychowawcze).

Jednym z priorytetów pracy asystentów rodziny jest zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także zwiększenie szans na reintegrację rodzin, których dzieci w takich instytucjach przebywają. Uzyskanie pozytywnego efektu pracy uzależnione jest przede wszystkim od stopnia zaangażowania rodziców w proces reintegracji rodziny. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci, które powróciły z pieczy instytucjonalnej do rodzin naturalnych.

Efekt pracy asystenta rodziny - powrót dzieci do rodziny biologicznej	liczba rodzin	liczba dzieci
2018	2	3
2019	3	5
2020	3	6

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Projekt „Rodzina w Centrum”

Od lipca 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, we współpracy z 23 powiatami z województwa kujawsko-pomorskiego realizuje projekt pt. „Rodzina w Centrum”. Partnerem wiodącym projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu.

Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych. Obecnie Ośrodek przystąpił do realizacji 3 edycji przedsięwzięcia, która realizowana będzie do grudnia 2022 roku.

Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim. Działania w projekcie przyczynią się do rozwoju i poprawy dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a tym samym zapewnią rodzinom możliwość lepszego funkcjonowania w przyszłości.

Projekt skierowany jest m.in. do osób przebywających w pieczy zastępczej, osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, osób opuszczających pieczę zastępczą a także osób w rodzinach przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych (w tym rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny).

W ramach projektu zaplanowano m.in. specjalistyczne poradnictwo rodzinne (psychologiczne, pedagogiczne, prawne i psychiatryczne), terapię rodzinną, warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie oraz grupy wsparcia. Szczegółowe dane obrazujące skalę pomocy oferowanej w ramach projektu za ostatnie 3 lata pokazuje poniższa tabela.

	2018	2019	2020
liczba osób objętych poradnictwem indywidualnym	56	69	47
liczba osób objętych poradnictwem grupowym	18	22	16
liczba rodzin objętych terapią rodzinną	26	45	28

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – 2020

Jedną z form pomocy dla rodzin z dziećmi jest zapewnienie dożywiania w szkołach. W roku 2020r. Rejonowe Ośrodki Pomocy Społecznej zapewniły bezpłatny posiłek dla ponad 2 tys. dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół.

Szczegółowe zestawienie za lata 2018-2020 prezentuje poniższa tabela.

	OGÓLEM	w tym:		
		dzieci do 7 roku życia	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej
liczba osób objętych programem – w 2018 ogółem:	6 043	945	1 450	3 924
w tym liczba osób korzystających z: posiłku	1 250	289	916	56
zasiłku celowego	5 541	836	1 092	3 874
liczba osób objętych programem – w 2019 ogółem:	5 495	890	1 276	3 427
w tym liczba osób korzystających z: posiłku	1 075	255	800	49
zasiłku celowego	5 126	777	1 029	3 396
liczba osób objętych programem – w 2020 ogółem:	5 042	891	1 178	3 025
w tym liczba osób korzystających z: posiłku	698	197	506	0

zasiłku celowego	4 887	852	1 076	3 025
------------------	-------	-----	-------	-------

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom - Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznawane są na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Zakres usług obejmuje:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym: kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, interwencję i pomoc w życiu w rodzinie, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi,
- pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia,
- w wyjątkowych przypadkach rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- pomoc mieszkaniową, w tym w uzyskaniu mieszkania, załatwianiu spraw mieszkaniowych, kształtowaniu właściwych relacji z sąsiadami i gospodarzem domu,
- w wyjątkowych przypadkach, po dokonaniu weryfikacji zasobów lokalnych, zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych jeśli nie mają ich zapewnionych poprzez inne służby.

Aktualnie na terenie Bydgoszczy usługi specjalistyczne realizuje Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia w Bydgoszczy. Szczegółowe zestawienie ilościowe w zakresie udzielanych usług prezentuje poniższa tabela.

	Liczba osób objętych pomocą - ogółem	Liczba godzin usług
2018	274	48 858
2019	249	42 735
2020	211	21 033

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Placówki Wsparcia Dziennego

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jedną z form wspierania rodziny mającą na celu udzielenie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka są placówki wsparcia dziennego. Na dzień 31.12.2020r. na terenie Bydgoszczy funkcjonowało:

- 12 placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez organizacje pozarządowe i instytucje kościelne, posiadających zezwolenie Prezydenta Miasta Bydgoszczy, w tym 3 placówki o charakterze specjalistycznym (75 miejsc); razem 270 miejsc
- 5 placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym prowadzone na zlecenie gminy przez Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA – razem 120 miejsc

- 1 placówka wsparcia dziennego o charakterze specjalistycznym w strukturze Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych - razem 15 miejsc.

Łącznie: 405 miejsc.

Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

W strukturze Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych funkcjonuje Hostel, który udziela pomocy osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej w wyniku zdarzenia losowego, sytuacji rodzinnej lub trudnych przeżyć osobistych. Pomoc świadczona jest bez względu na wiek, płeć, wykształcenie czy sytuację materialną i ma na celu odzyskanie przez osoby dotknięte kryzysem równowagi emocjonalnej, poczucia bezpieczeństwa, poczucia własnej wartości oraz kontroli nad własnym życiem. Hostel realizuje funkcje:

- diagnostyczno–konsultacyjną poprzez rozpoznawanie sytuacji kryzysowej, jej charakteru, specyfiki oraz związanych z tym ewentualnych zagrożeń
- terapeutyczną poprzez krótkotrwałe oddziaływania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania osób w kryzysie
- hostelową poprzez zabezpieczenie osobom noclegu, suchego prowiantu, odzieży w nagłych sytuacjach kryzysowych przez krótki okres czasu.

Hostel dysponuje 30 miejscami noclegowymi. Poniżej szczegółowe zestawienie ilościowe w zakresie działań podejmowanych przez Hostel-BZPOW.

działanie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba osób, które korzystały ze wsparcia w formie całodobowego schronienia w Hostelu BZPOW,	90	102	92	117	110	96
w tym:						
<i>osób dorosłych</i>	44	49	52	57	47	28
<i>dzieci</i>	46	53	40	60	63	68
liczba osób, które korzystały z poradnictwa indywidualnego	122	98	55	109	10	127

źródło: dane własne Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA

Do zadań Ośrodka należy w szczególności leczenie odwykowe chorych uzależnionych od alkoholu i innych uzależnień, udzielanie pomocy terapeutycznej osobom współuzależnionym, a także prowadzenie zajęć profilaktycznych z dziećmi, młodzieżą z rodzin z chorobą uzależnienia i ich opiekunami.

W ramach działań profilaktycznych realizowane są programy dla dzieci i młodzieży szkolnej (zajęcia socjoterapeutyczne, warsztaty zwiększające umiejętności interpersonalne i społeczne) a także programy dla rodziców – w tym w szczególności „Akademia Rodzica”, indywidualne poradnictwo oraz grupy wsparcia.

Program „Przyjazny Patrol”

Od 2009 roku w ramach wspólnego projektu BORPA, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy „Przyjazny patrol” realizowane są na terenie całej Bydgoszczy zintegrowane

działania służb - głównie policji i pomocy społecznej - ukierunkowane na ochronę dzieci w środowiskach dysfunkcyjnych.

W 2020 roku odbyło się **86 dyżurów** „Przyjaznego patrolu”, w trakcie których przeprowadzono na terenie Bydgoszczy **253 interwencje**. Realizacja tego projektu umożliwiła pracownikom socjalnym sprawowanie stałego i planowanego nadzoru nad rodziną. Możliwe było również prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej, której efektem było podjęcie zdecydowanych działań przez osoby dorosłe: wystąpienie do sądu o ustalenie alimentów na dzieci, wypisanie Niebieskiej Karty, odejście od sprawcy przemocy lub izolacja sprawcy przemocy, podjęcia leczenia odwykowego, podjęcie terapii odwykowej lub dla osób współzależniących, podjęcie właściwie rozumianej współpracy z pracownikiem socjalnym, szkołą.

IV. Cele programu

Priorytetem wszelkich działań podmiotów zaangażowanych w realizację „Programu Wspierania Rodzin dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023” będzie niesienie profesjonalnej pomocy rodzinie w kierunku wzmocnienia lub odzyskania jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny:

- wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu

Cele szczegółowe:

- wzmocnienie zasobów rodzin poprzez zapewnienie szerokiej oferty pomocy socjalnej i specjalistycznej
- podwyższenie standardu świadczenia usług dla klienta.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin oferowana pomoc nakierowana będzie w pierwszej kolejności na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacjach, gdy rodzina napotka na problemy, których nie będzie w stanie samodzielnie przezwyciężyć. Oferowana pomoc będzie miała charakter zróżnicowany – profilaktyczny, reintegracyjny i interwencyjny - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb i możliwości rodziny.

V. Planowane zadania i wskaźniki realizacji

W ramach Programu, w latach 2021-2023, planuje się realizację poniższych zadań:

zadania	nazwa wskaźnika	roczna wartość wskaźnika
Cel nr 1 – wzmocnienie zasobów rodziny		
prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz z rodzinami w kryzysie	liczba rodzin objętych pracą socjalną	500
zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodzinnego	liczba rodzin objętych asystą	120
	liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	15
prowadzenie specjalistycznego poradnictwa indywidualnego, w tym psychologicznego, prawnego, rodzinnego świadczonego osobom/ rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom z rodzin z problemem alkoholowym	liczba osób/ rodzin objętych poradnictwem	500/ 400
	liczba porad psychologicznych	700
	liczba porad prawnych	300
	liczba podmiotów świadczących poradnictwo	3
organizacja specjalistycznego poradnictwa grupowego (warsztatów, szkół dla rodziców) mającego na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców	liczba osób/ rodzin objętych poradnictwem grupowych	150/ 100
organizowanie terapii dla rodzin nastawionej na rozwiązanie konfliktu i wspieranie sił funkcjonujących	liczba rodzin korzystających z terapii rodzinnej	20

w rodzinie		
prowadzenie placówek wsparcia dziennego	liczba działających placówek	18
	liczba miejsc w placówkach	405
realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych	liczba osób objętych usługami	250
	liczba udzielonych świadczeń	50 000
zapewnienie rodzinom wsparcia finansowo-rzeczowego dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin	5 000
zapewnienie dożywiania dzieciom, zapewnienie posiłków i zasiłków celowych dla osób dorosłych	liczba osób objętych programem dożywiania, w tym liczba dzieci	5 000/ 1 500
Cel nr 2 – podwyższenie standardu usług dla klienta		
doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej, w tym szkolenia asystentów rodziny podnoszące kwalifikacje zawodowe	liczba uczestników	20
wdrożenie procedur i narzędzi poprawiających standard pracy z klientem	liczba procedur/ narzędzi	1
nawiązywanie i zacieśnianie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami świadczącymi różne formy wsparcia rodziny	liczba porozumień o współpracy	1
zapewnienie wsparcia specjalistów w zakresie wspierania rodziny, np. psychiatry, terapeuty	liczba specjalistów pracujących z rodziną	2
podwyższanie standardów lokalowych oraz metodycznych	liczba nowo wyposażonych pomieszczeń	1

VI. Adresaci programu

Program jest kierowany do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Bydgoszcz, a w szczególności rodzin doświadczających trudności opiekuńczo – wychowawczych i/lub zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej a także rodzin pragnących odzyskać władzę rodzicielską.

VII. Oczekiwane rezultaty

- poprawa funkcjonowania rodzin, w szczególności rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym:
 - zwiększenie umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzrodzinnych
 - poprawa komunikacji i relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi
 - zwiększenie umiejętności rodziny w myśleniu perspektywicznym
 - wzrost świadomości własnych zasobów, możliwości, braków i ograniczeń; wzrost poczucia własnej wartości
- zmiana postaw społecznych, w tym:
 - wzrost poziomu świadomości i zwiększenie wiedzy na temat problemów dotyczących rodziny
 - zwiększenie aktywności w pokonywaniu trudności życiowych oraz uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej
 - zwiększanie zaufania do skuteczności różnych form pomocy instytucjonalnej, pozamaterialnej
- podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w realizację programu
- zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej
- zwiększenie szans na reintegrację rodzin
- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.

VIII. Realizatorzy

Program realizowany będzie przez:

- jednostki organizacyjne pomocy społecznej, w tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych
- Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA
- inne instytucje i organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy dziecku i rodzinie przy aktywnej współpracy z Sądem Rejonowym w Bydgoszczy, Policją i Strażą Miejską.

IX. Źródła finansowania programu

W realizacji „Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021–2023” wykorzystane zostaną środki pochodzące z następujących źródeł: budżet gminy, budżet państwa, środki unijne.

X. Monitoring

Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będzie poprzez przedkładanie Radzie Miasta Bydgoszczy w terminie do 31 marca każdego roku sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy.

Uzasadnienie

1. Przedmiot regulacji

Przedmiotem regulacji jest przyjęcie przez Radę Miasta Bydgoszczy Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023.

2. Omówienie podstawy prawnej

Stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r. poz. 713 i poz. 1378) do wyłącznej właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

Zgodnie z art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

3. Konsultacje wymagane przepisami prawa (łącznie z przepisami wewnętrznymi)

Nie dotyczy. Uchwała nie wymaga konsultacji.

4. Uzasadnienie merytoryczne

Przyjęcie niniejszej uchwały wynika z uregulowań zawartych w art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023 zawiera załącznik do niniejszej uchwały.

5. Ocena finansowych skutków regulacji

Przyjęcie niniejszej uchwały powoduje skutki finansowe. W realizacji „Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021–2023” wykorzystane zostaną środki pochodzące z następujących źródeł: budżet gminy, budżet państwa, środki unijne.